

Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinin Yerelleşmesi: Balıkesir Büyükşehir Belediyesi Örneği¹

Localization of Sustainable Development Goals: The Case Of Balıkesir Metropolitan Municipality

Yasemin HAYTA² Yasir DEMİREN³

öz

Günümüz dünyasında yerel yönetimler, sürdürülebilir kalkınma için önemli bir role sahiptir. Birleşmiş Milletler'in 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri, dünyamızı daha yaşanabilir hale getirmek için iklim eylemi, temiz su projeleri, sosyal ve ekonomik çalışmaların yerel yönetimler tarafından gerçekleştirilmesinin önemini vurgulamaktadır. Bu çalışmada, Balıkesir Büyükşehir Belediyesi ve ilçe belediyelerin çalışmalarının sürdürülebilir kalkınma hedefleri ile ilişkisi uygulama örnekleri aracılığıyla incelenmiştir. Çalışma nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi ile yapılmıştır. Araştırma, 2015-2024 yılları arasındaki meclis kararları, 2020-2024 stratejik planları, 2015-2023 yılları arasındaki faaliyet raporları ve kurumların 2024 yılındaki internet sitelerindeki kaynaklara dayanmaktadır.

Çalışmada, belediyelerin sürdürülebilir kalkınma amaçlarını gerçekleştirme süreci hayata geçirdikleri projeler aracılığı ile detaylı bir şekilde analiz edilmek istenmiştir. Bu bağlamda, Balıkesir Büyükşehir Belediyesi örneği üzerinden sürdürülebilir kalkınmanın yerel düzeyde uygulanabilirliği ve başarısı üzerine önemli bulgular elde edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Balıkesir Büyükşehir Belediyesi Sürdürülebilirlik, Kalkınma, Yerelleşme

ABSTRACT

Nowadays, governments play a crucial role in advancing sustainable development, with the United Nations' 2030 Sustainable Development Goals (SDGs) underscoring their importance in areas such as climate action, clean water initiatives, and social and economic sustainability. This study investigates how the Balıkesir Metropolitan Municipality and its district municipalities have adopted and implemented these goals. Using document analysis, a qualitative research method, the research examines council decisions (2015-2024), strategic plans (2020-2024), annual reports (2015-2023), and municipal websites from 2024.

The analysis offers a detailed analysis of projects municipalities have carried out to meet sustainable development goals. Key findings demonstrate that The city of Balıkesir, as a case study, demonstrates the practical application and the success of sustainable development at a local level.

Keywords: Balıkesir Metropolitan Municipality, Localization, Sustainability, Development

¹ Bu çalışma, "Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinin Yerelleşmesi: Balıkesir Büyükşehir Belediyesi Örneği" adlı yüksek lisans tezinden türetilmiştir.

² **Corresponding Author:** Balıkesir Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, yasemin.hayta@balikesir.edu.tr, ORCID: /0000-0003-4450-6444.

³ Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans, yasirdmrn@gmail.com, ORCID:/0000-0003-2598-3376.

GİRİŞ:

Sanayi Devrimi, 18 ve 19. yüzyıllarda Batı Avrupa'da başlayarak küresel ölçekte köklü ekonomik ve toplumsal değişimlere yol açmıştır. Bu süreçteki teknolojik yenilikler ve üretim kapasitesindeki artışlar, kalkınma kavramının doğmasına zemin hazırlamış, böylece ülkeler ekonomik büyüme, sanayileşme ve toplumsal refahı artırma hedeflerini içeren bir yol haritası benimsemiştir. Kalkınma kavramının anlamı genişlerken, bir yandan da sanayinin artan hammadde ihtiyacını karşılayabilmesi için doğal kaynaklar yoğun şekilde kullanılmaya başlanmış, nüfus artışının etkisi ile çevresel tahribat başlamıştır. Bu noktada bilim insanlarının kalkınma ile ilgili düşünceleri, daha ekolojik ve sürdürülebilir olma yönünde bir dönüşüm geçirmiştir. Sürdürülebilir kalkınma kavramı ilk olarak Roma Kulübü'nün yayınladığı bir çalışma ile ortaya çıkmış, daha sonra uluslararası bir konu haline gelmiştir. Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu'nun hazırladığı rapor ile kavramın küresel tanınırlığı artmıştır. Birleşmiş Milletler'in düzenlediği, Rio Çevre ve Sürdürülebilir Kalkınma Konferanslarında sıkça yer bulmuştur.

Bu çalışma, Balıkesir Büyükşehir Belediyesi ve ilçe belediyelerinin sürdürülebilir kalkınma hedeflerine yönelik faaliyetlerini farkındalık, planlama ve paydaş yönetimi başlıkları altında analiz etmiştir. İlgili faaliyetlerin sürdürülebilir kalkınma hedefleri ile ilintili olup olmadığı; ilintili ise hangi hedef altında değerlendirilebileceği tespit edilmiştir. Bu amaçla; 2015-2024 yılları arasındaki meclis kararları, 2020-2024 stratejik planları, 2015-2023 yılları arasındaki faaliyet raporları ve kurumların internet sitelerindeki kaynaklar incelenmiştir. 2015 yılında Birleşmiş Milletler tarafından kabul edilen "Gündem 2030" kapsamında belirlenen 17 sürdürülebilir kalkınma amacının yerel yönetimler düzeyinde nasıl uygulandığı ve hangi stratejilerin benimsendiği de incelenmiştir. Balıkesir Büyükşehir Belediyesi'nin çevre dostu projeleri, yenilenebilir enerji kullanımı, atık yönetimi, su kaynaklarının korunması ve sosyal refahın artırılması gibi çeşitli alanlardaki faaliyetleri değerlendirilmiştir.

Çalışmada, belediyelerin sürdürülebilir kalkınma amaçlarını gerçekleştirme sürecinde hayata geçirdikleri projeler detaylı bir şekilde analiz edilmiştir. Bu bağlamda, Balıkesir Büyükşehir Belediyesi örneği üzerinden sürdürülebilir kalkınmanın yerel düzeyde uygulanabilirliği ve başarısı üzerine önemli bulgular elde edilmiştir.

1. Sürdürülebilir Kalkınma

Sürdürülebilir kalkınma kavramının doğuşu 18. yüzyıl sonlarına dayanmaktadır. Bu dönemde çevresel yıkımlar sonucunda tarım, ormanlar ve balıkçılık gibi tükenbilir kaynakların azalmasının kavrama ihtiyaç duyulmasında önemli etkisi vardır. Giderek azalan kaynakların devam ettirebilme yetisini artırarak kaynakların devamlılığı sağlanmak istenmiştir. Dolayısıyla öncelikli olarak tarımda sürdürülebilirliği sağlamak amacıyla bu yaklaşım ortaya konmuştur. Bunun sonucunda, sürdürülebilirlik kavramına benzer kaynaklar çıkmış ve kavramı desteklemiştir (Kula, 1998). Ormancılık, bu dönemlerde sürdürülebilirlik kavramının doğuşunda önemli bir rol oynamıştır. Ormanların sadece odun ihtiyacını karşılamakla kalmayıp birçok başka ihtiyacı da karşılayabileceği fikriyle, ormanların tamamen yok edilmesine engel olunmuştur. Gelecek nesillere, ormanların kullanımının sürdürülmesi amaçlanmıştır (Bozlağan, 2010).

Munasinghe, sürdürülebilir kalkınmanın üç temel unsurdan oluştuğunu ve bu unsurlar arası etkileşimle birlikte sürdürülebilir kalkınmanın tek disiplinden ziyade bir kolektif disiplinlerin etkileşimi olduğunu ortaya koymuştur. Bu ana unsurlar ekonomik, çevre ve sosyal temel unsurlardır. Ekonomik sürdürülebilir kalkınma, bir ülkenin veya toplumun ekonomik büyümesini ve refahını artırırken, doğal kaynakların sürdürülebilir bir şekilde kullanılmasını ve çevresel dengeyi koruma yolunda çaba sarf etmeyi amaçlayan bir kalkınma modelidir. Ekonomik sürdürülebilir kalkınmanın sağlanabilmesi için toplumdaki her bireyin refahı ve sermayesinin artırılması gerekmektedir. Bu koşullar sağlanırken, verimliliğin yükseltilmesi veya korunması gerekmektedir. Bu sebeple, ekonomik açıdan sürdürülebilirliğe ulaşmak için kaynak dağılımı, teknolojik gelişme, kaynakların büyüme üstündeki

etkisi gibi konular üzerinden bakılması gerekmektedir (Yeni, 2014). Ekonominin sürdürülebilirliği, insanoğlunun refah içinde yaşayabilmesi için en etkin unsurdur. Gayri safi yurtiçi hasılayı (GSYİH) her bir birey için düşmeden artırmak ve bunu kaynakları tamamen yok etmeden yapılması gerekmektedir (Şen, Kaya, ve Alparslan, 2018). İnsan hayatının devam ettirebilmesi için ve ekonominin bozulmasının önüne geçebilecek ön koşul çevresel sürdürülebilir kalkınmadır. Çevresel sürdürülebilir kalkınma doğanın niceliğine ve niteliğine odaklanmaktadır. (Pointing, 2008; Alpagut, 1997).

Sosyal sürdürülebilir kalkınmanın temeli yoksulluk olmasına rağmen asıl anlamını sosyal ilişkilerden almaktadır. Bu etkenler sosyal olarak dışarıda bırakılma, toplumsal cinsiyet fırsat eşitsizliği gibi konuları içine alarak önemli bir boyut kazanmıştır. Konuya sadece yoksulluk olarak bakıldığında, sadece ekonomik olarak kalkınma için çözüm noktası olacağı görülmektedir. Fakat toplum içerisindeki ilişkilerin aslında diğer tüm konular gibi çok büyük öneme sahip olduğu gözlenmiştir (Yeni, 2014).

Sürdürülebilir Kalkınma kavramı 1960 yılları itibariyle ile kullanılmaya başlanan kavramlardan biridir. 1972'de Roma Kulübü'nün yayınlamış olduğu "Büyümenin Sınırları" raporu sürdürülebilir kalkınmayı cümle içerisinde geçirmese de, raporda anlatılmak istedikleri aslında sürdürülebilir kalkınmayı işaret etmektedir (Connelly, Smith, Benson, and Saunders, 2012). Raporda, ismini belirleyen gerçekliği ortaya koymak için, beş adet birbirine bağlı ve birbirini etkileyen ana unsur üzerinde durulmuştur. Bunlar; dünya nüfusunun çok hızlı artması, sanayinin hızla artması, düşük açlık seviyelerinin giderek artması, yenilenmez doğal kaynakların verimsiz kullanımından oluşan kaynak tükenmesi ve ekolojik dengenin bozulması üzerinde durmuşlardır. 1972'de BM Stockholm Konferansında, çevre açısından vurgulanmış ve 1987'de Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu tarafından çıkarılan "Ortak Geleceğimiz" raporunda tam olarak adını almıştır. 1992'de Rio Konferansı ile sürdürülebilir kalkınma için yapılan üçgen sunulmuş ve üçgenin her bölümünün önem arz ettiği ortaya konulmuştur. Bunları sağlarken de sadece devletlerin tek başına değil, sivil toplum kuruluşların, yerel yönetimlerin yani dünyadaki her bir bireyin bunun için çalışması gerektiğinin altı çizilmiştir (Özmehmet, 2008). Konferansla birlikte beş ana sonuç ortaya çıkmıştır. "Gündem 21" dışında, "İklim Değişikliği Sözleşmesi", "Ormanların Korunması ve Prensipleri Sözleşmesi", "Çölleşmeyi Engelleme ve Mücadeleyi Çerçeve İçine Alan Sözleşme" ve "Biyocoşayılışın Korunması ve Sürdürülebilirliğin Sağlanması Sözleşmesi" gibi konferansın önemli çıktıları olmuştur (Bozlağan, 2010).

2000 yılında Birleşmiş Milletler tarafından, 2015 yılına kadar çözülmesi beklenen problemleri sıralayan Binyıl Kalkınma Hedefleri Bildirgesi yayınlanmıştır. Binyıl Kalkınma Hedefleri sırasıyla içeriği yoksulluğu ortadan kaldırmak, eğitimde ilkokulun önemi, cinsiyet eşitsizliğinin giderilmesi, bebek ve çocukların ölümlerinin önüne geçilmesi, annelerin sağlığı, bulaşıcı ve cinsel hastalıklarının önüne geçilmesi, çevrenin sürdürülebilirliği ve evrensel işbirliği amaçları kabul edilmiştir (Eşkinat, 2016). 2015 yılında Birleşmiş Milletler tarafından, 2000 yılında kabul edilen Binyıl Kalkınma Hedefleri, 2015 yılında son bulmuş ve sonuçları değerlendirilmiştir. Bunların sonucunda, 8 hedef genişletilerek 2030'a kadar 17 ana amaç ve içerisindeki hedefleri gerçekleştirmeleri amacıyla yeni hedefler belirlenerek imzalanmıştır (Biermann, Kanie and Kim, 2017). Bu amaçlar, küresel topluluk için yoksulluğun azaltılması, eşitsizliklerin giderilmesi ve çevresel sürdürülebilirliğin sağlanması konusunda ortak bir vizyon ve hedefler belirlemiştir. Bu hedefler Şekil 1'deki gibidir.

Sürdürülebilir Kalkınma İçin KÜRESEL AMAÇLAR

Şekil 1. Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (Küresel Amaçlar, n.d.)

Sürdürülebilir kalkınma amaçları, tam manasıyla uygulanabilmesi için aslında her bölgenin her yerleşim yerinin ne durumda olduğu, ne ihtiyacı olduğu bilinmesi gerekir. Her amacın her yerde uygulanması mümkün değildir. Küresel bir çağrı olmasına rağmen genel çerçeve ile hazırlanmış amaçlardır. Her kentin ihtiyaçları ve bu amaçların uygulanabilirliği aynı değildir. Bu noktada, yerleşim yerlerinin en küçük kurumların desteği gerekmektedir. Bu amaçlar için çalışmalar yapılması gerekmektedir. Belediyelerde, bu noktada önem teşkil etmektedir. Sadece uluslararası eylem çalışmaları veya ülkelerin merkezi yönetimlerinin bu eylemi yerine getirebilme noktasında hep eksik kalacağı düşünülmektedir. Bu yaklaşımın sebebi, bulunduğu yerin ihtiyaçlarını ancak o bölgede yaşayan bilir düşüncesidir (Masuda, Kawakubo, Okitasari and Morita, 2022). Rio da gerçekleşen yeryüzü zirvesinde kabul edilen “Gündem 21” belgesinde, yerel yönetimlerin rolünün önemi vurgulanmıştır. Bu eylem planda, sürdürülebilir kalkınmanın koşullarından biri yerel yönetimlerin bu eylem planını desteklemesi olduğu belirtilmiştir. Bu gündem sonrasında, yerel yönetimleri sürdürülebilir kalkınmaya teşvik için “Yerel Gündem 21” çalışması başlatılmış ve ülkelerin politikalara entegre etmesi teşvik edilmiştir (Fudge, Peters and Woodman, 2016; Arar, 2002).

Yerel yönetimlerin temel rollerinden biri farkındalık oluşturmaktır. Sürdürülebilir kalkınma hedeflerini uygulamak için yerel yönetimlerin öncelikle bu hedefleri anlamaları ve topluma tanıtmaları gerekmektedir. Bu bağlamda yerel yönetimlerin; bilgilendirme kampanyaları, eğitim programları ve halkla iletişim çalışmaları gibi çeşitli yöntemlerle kalkınma hedeflerini topluma aktarması önemlidir. Bu sayede yerel toplumun kalkınma hedefleri konusunda bilinçlenmesi ve bu hedeflere katkı sağlaması amaçlanmaktadır. İkinci olarak, yerel yönetimlerin, sürdürülebilir kalkınma amaçlarını veya sürdürülebilirlik ilkelerini stratejik planlarına entegre etmeleri ve bu alanda liderlik etmeleri gerekmektedir. Üçüncü olarak paydaş yönetimi önemlidir. Yerel yönetimler tek başlarına tüm çalışmaları yönetemeyebilir. Bu nedenle özel sektör, kamu kurumları ve üniversitelerin gerçekleştireceği çalışmalara ve projelere destek vermeleri önemlidir (MBB, 2022).

2. Balıkesir Hakkında Bilgiler

Balıkesir Büyükşehir Belediyesi (BBB), Güney Marmara’da yer alan 2012 yılında büyükşehir olan bir ildir. İki denizi kıyısı olan bu şehir, Bursa, Manisa, Çanakkale, İzmir ve Kütahya gibi illerin ortasında bulunmaktadır. Balıkesir’in tarihi çok eskilere dayanmaktadır. Birçok millete ev sahipliği yapmıştır. Milattan önce 8000’li yıllarda yerleşime başlandığı tahmin edilmektedir. Yıllar içinde ismi değişmiştir. Antik çağlarda bölgeye “Misya” denmiştir. Zaman içerisinde Roma İmparatorluğu ve ardından Selçuklu döneminde savaşlar sonucu kendi beyliğini kurmuştur. Karesi Beyliği, Osmanlı’nın gelmesi ile Osmanlı’ya bağlanmıştır. Osmanlı’da Karesi Sancağı olarak bulunduktan sonra, 1924’te Balıkesir ismini almıştır (Stratejik Plan, 2024). Kentin güncel nüfusu 1.273.519’dur. Kentin nüfus yoğunluğu bir kilometrekarede 89 insandır. 2023 yılı verilene göre erkek nüfusu 634.259, kadın nüfusu 639.260’tır (TÜİK-NİP, n.d.).

3. Balıkesir Büyükşehir Belediyesi'nin Stratejik Planı ile Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları İlişkisi

Türkiye’de 5393 Sayılı Kanun ile nüfusu 50 bini aşan tüm belediyelerinin ve 5216 Sayılı Kanun ile büyükşehir belediyelerinin strateji planı yapma zorunluluğu getirilmiştir (Strateji ve Bütçe Başkanlığı, n.d.). Strateji planları, yerleşme kapsamında önemlidir. Belediyeler, stratejik planlarına Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarını (SKA) dâhil ettiklerinde aslında gelecekte neler yapacaklarını veya neleri önemsediklerini göstermiş olmaktadır. Böylelikle yapılması gerekenler, öncelikle yöneticiler ve personelleri bilgilendirme ve gerekli özveriye göstermelerini sağlamak amaçlanmıştır. BBB'nin “2022-2024 Revize Stratejik Planı”, yalnızca il merkezini değil, aynı zamanda tüm il sınırlarını kapsayacak şekilde çalışma yapma yetkisi vermektedir. Bu bağlamda, plan tüm ilçeleri kapsamaktadır. Stratejik plan hazırlanırken, 20 ilçenin belediye başkanlarının da üye olarak yer aldığı “Strateji Geliştirme Üst Kurulu” oluşturulmuştur. Ayrıca, tüm daire başkanları da bu kurulda üye olarak yer almaktadır (BBB, 2021).

BBB'nin stratejik planda, SKA yerleştirilmesine bakıldığında aslında bir ana başlık olarak aldığı gözlemlenmiştir. Ayrıca temel ilkelerinde de SKA yer almıştır. BBB 7 adet stratejik alan oluşturarak, altında 12 adet hedef belirlemiştir. Bu alanların da SKA ile bağlantısını göstermiştir. Bu alan ve hedefler aşağıdaki tablodaki gibidir:

Tablo 1. Balıkesir Büyükşehir Belediyesi Stratejik Alan ve Amaçları (BBB, 2021).

Stratejik Alan	Stratejik Amaçlar
1. “Altyapı, Mobilizasyon ve Ulaşım Hizmetleri”	Amaç 1: Altyapı ve Üstyapı Hizmetlerini Kaliteli ve Zamanında Sağlamak. Amaç 2: Erişebilir Kaliteli Ulaşımı Sağlamak.
2. “Şehir Ekonomisi, Kalkınma ve İstihdam”	Amaç 3: Şehrin İstihdamını ve Kalkınmasını Sağlamak. Amaç 4: Şehrin Ekonomisini ve Kırsal Kalkınmayı Güçlendirmek.
3. “Şehir ve Çevre”	Amaç 5: Doğayı ve Canlı Ekosistemi Korumak. Amaç 6: Kentsel ve Mekânsal Gelişimi Çevreye Duyarlı Yapmak.
4. “Kültür ve Sanat”	Amaç 7: Şehri Uluslararası Temsil Etmesi İçin Spor, Turizm, Sanat ve Eğitimde Desteklemek. Amaç 8: Şehrin Marka Değerini Artırmak İçin Kültürel ve Tarihsel Koruma Sağlamak.
5. “Şehir Yönetimi”	Amaç 9: Katılımcılığı Artırarak İşbirliği Sağlamak.
6. “Kurumsal Gelişim ve Kaynak Yönetimi”	Amaç 10: Kurumsal Kapasiteyi Artırmak. Amaç 11: Sürdürülebilir Kalkınmayı Sağlamak.
7. “Sağlık ve Sosyal Gelişim”	Amaç 12: Sürdürülebilir ve Kaliteli Sağlık ve Sosyal Alan Oluşturmak.

1. Stratejik alanı Stratejik Amaç (SA) 1’deki altyapı ve üstyapının sürdürülebilirliğini ve tutarlılığını

hedeflerini; ve SA 2'deki akıllı ulaşım altyapısını ve toplu taşımının erişiminin geliştirilmesi hedeflerini; Amaç 6 (Temiz Su ve Sanitasyon), Amaç 9 (Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı), Amaç 11 (Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar), Amaç 13 (İklim Eylemi) SKA ile ilişkilendirmiştir (BBB, 2021).

2. Stratejik alanı SA 3'teki kalkınmayı ve istihdamı destekleyecek faaliyetlerin yapılması hedefini; ve SA 4'teki kırsal alandaki üretimi kalkınmayı ve korumayı sağlanması, hayvancılığı geliştirme ve hayvan ürünlerinden oluşan salgın hastalıkların engellenmesi hedeflerini; Amaç 1 (Yoksulluğa Son), Amaç 2 (Açlığa Son), Amaç 4 (Nitelikli Eğitim), Amaç 8 (İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme), Amaç 9 (Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı), Amaç 10 (Eşitsizliklerin Azaltılması), Amaç 11 (Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar) ve Amaç 12 (Sorumlu Üretim ve Tüketim) SKA ile ilişkilendirmiştir (BBB, 2021).

3. Stratejik alanı SA 5'teki hayvan bakım evlerini geliştirme ve verimliliği artırma, yeşil alanları geliştirmek, atık faaliyetlerini geliştirme, haşerelerle mücadele ile çevre ve toplum sağlığı sağlama ve tüm kirli kirlilikleri (hava, çevre, gürültü, dere) engelleyerek iklim değişikliği sebeplerine önlem alma hedeflerini; ve SA 6'daki kentin katma değerini artıracak çalışmalar yapma, yenilenebilir enerji ile belediyenin enerji giderini azaltma ve yenilenebilir enerjiyi teşvik etme hedeflerini; Amaç 7 (Erişilebilir ve Temiz Enerji), Amaç 9 (Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı), Amaç 11 (Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar), Amaç 12 (Sorumlu Üretim ve Tüketim), Amaç 13 (İklim Eylemi), Amaç 14 (Sudaki Yaşam) ve Amaç 15 (Karasal Yaşam) SKA ile ilişkilendirmiştir (BBB, 2021).

4. Stratejik alanı SA 7'deki kentteki kültür yapıları ve niteliklerini artırma hedefini; ve SA 8'deki kültür ve turizmin potansiyelini geliştirme ve sosyo-ekonomik gelişimini sağlama, kültür, sanat ve eğitim etkinlikleri yapma, yöresel kültürü gelişme ve kültürel mirası sürdürülebilir kılma hedefleri; Amaç 4 (Nitelikli Eğitim), Amaç 8 (İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme), Amaç 11 (Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar) ile ilişkilendirilmiştir (BBB, 2021).

5. Stratejik alanı SA 9'daki sosyal sorunlarında BBB içerisindeki vatandaşlara paydaş olmalarının sağlanması ve hizmetler arası koordinasyonun sağlanması hedefleri Amaç 11 (Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar) ve Amaç 16 (Barış, Adalet ve Güçlü Kurumlar) ile ilişkilendirilmiştir (BBB, 2021).

6. Stratejik alanı SA 10'daki bilgi, iletişim ve akıllı şehircilik hizmetleri artırılması hedefini; ve SA 11'deki kaynakların verimli kullanımı, mal ve hizmet alımlarının hızlanması ve BBB'nin hissedarı ve sahip olduğu işletmelerinin verimliliğini artırması hedefleri Amaç 11 (Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar) ve Amaç 12 (Sorumlu Üretim ve Tüketim) SKA ile ilişkilendirmiştir (BBB, 2021).

7. Stratejik alanı SA 12'deki yaşlılara sosyal desteğin geliştirilmesi, dezavantajlı gruplara desteği yaygınlaştırılması, kent yaşayanlarına sosyal ihtiyaçlarının giderilmesi, Kadın istihdamının geliştirilmesi ve kadın girişimciliğinin desteklenmesi ve koruyucu sağlık hizmetlerinin yaygınlaştırılması hedefleri; Amaç 1 (Yoksulluğa Son), Amaç 2 (Açlığa Son), Amaç 3 (Sağlık ve Kaliteli Yaşam), Amaç 5 (Toplumsal Cinsiyet Eşitliği), Amaç 8 (İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme) ve Amaç 11 (Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar) SKA ile ilişkilendirmiştir (BBB, 2021).

4. Balıkesir Büyükşehir Belediyesi'nin Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları Faaliyetleri

Balıkesir Büyükşehir Belediyesi ve ilçe belediyelerinin sürdürülebilir kalkınma hedeflerine yönelik faaliyetlerini farkındalık, planlama ve paydaş yönetimi başlıkları altında incelenmiştir. Böylece sürdürülebilir kalkınma hedefleri ile ilişkisi; hangi hedef altında değerlendirilebileceği tespit edilmiştir. Bu amaçla; 2015-2024 yılları arasındaki meclis kararları, 2020-2024 stratejik planları, 2015-2023 yılları arasındaki faaliyet raporları ve kurumların internet sitelerindeki kaynaklar incelenmiştir.

4.1. Yoksulluğa Son ve Açlığa Son Faaliyetleri

FIRINTAŞ: 1981 yılında sadece ekmek üretimi için belediye tarafından kurulan şirket, 2016 yılında Balıkesir Gayrimenkul Yatırım ve Gıda Anonim Şirketi'ne dönüşmesiyle birlikte sosyal yaşam alanları

ve piyasa koşullarına uygun olarak düşük fiyatlı hizmetler sunan tesisler ve fırın ürünleri hizmetleri vermeye başlamıştır. Ayrıca birçok mahalle ve ilçede, halk ekme noktaları ve turistik bölgelerdeki restoranlar ve kafeler, uygun fiyatlı ürünleri halkla buluşturmayı amaçlamaktadır (Fırıntaş, n.d.).

Küçükbaş Hayvancılığı Destekleme Projesi: 2023 yılında başlayan proje, BBB ve Sındırgı, Dursunbey, Savaştepe, Kepsut ve İvrindi ilçeleri ile işbirliği içinde “Balıkesir Kuzusu Damızlık Tesisleri” kurulmuştur. Projenin amacı, coğrafi işaret olarak korunan “Balıkesir Kuzusu” neslini devam ettirip, bu konuda hayvancıları desteklemektir. Ayrıca Bigadiç ilçesine de “ Koç İstasyonu” kurulmuştur. BBB, bu ilçelere ve proje kapsamındaki üreticilere merinos koç hibesi yapmıştır. Küçükbaş hayvancılığın devamı için hayvancılara kuzu ve koç desteği sağlanmaktadır (BBB, 2022).

BAÇEM: 2015 yılında BBB bünyesinde hayata geçirilen “Balıkesir Büyükşehir Belediyesi Çiftçi Eğitim Merkezi” projesi, birçok tarımsal ürünün üretilmesinde, bu konuda çiftçilerin eğitilmesinde, üretimi yaparken doğaya verilen zararın engellenmesi hakkında çalışmalarında ve üretilip satımında öncülük etmektedir. Merkez bünyesinde, tarımsal ürünlerin üretim ve bilinçlendirme kursları, tıbbi ve aromatik bitkileri yetiştirme kursu, zeytin üreticiliği ve eğitimi gibi kurslara ve üretime sahiptir. Böylece çiftçiyi eğiterek üretimi artırma ve kırsal kalkınmayı amaçlamaktadır (BAÇEM, n.d.).

Bunların dışında BBB bünyesinde birçok çiftçiye tohum desteği sağlanmıştır. “Ata Tohumu Projesi” ile ata tohumları bulunup çoğaltılıp çiftçilere verilmesi hedeflenmiştir. Zeytincilik faaliyetlerinde kasa ve zeytin toplama örtüsü desteği sağlanmıştır (BBB, 2024).

4.2. Sağlık ve Kaliteli Yaşam Faaliyetleri

“Hava Kalitesini İyileştirme Projesi” kapsamında, hava kirliliğinden kaynaklanacak sağlık sorunlarını engellemek için çalışmalar yapılmıştır. Kömür numuneleri toplanmış ve doğalgazsız bölgelerde dönüşüm çalışmaları başlatılmıştır (BBB, 2024).

2021 yılında 20 ilçenin beraber kabul ettiği “Haşereye Karşı Mücadele” protokolü kapsamında ilaçlama çalışmaları yapılmıştır. Haşere hayvanların sebep olduğu bulaşıcı veya hayvan hastalıklarının önüne geçmek için yapılmış çalışmalardan biridir (BBB, 2024).

2020 yılında BBB bünyesinde çalışan anne olan kadınlara “En İyi Polis Narkotik Anne” konulu eğitim verilmiştir. Bu eğitimin amacı uyuşturucu ile mücadelenin evde, ailelerde başlaması hedeflenmiştir (BBB, 2024).

4.3. Nitelikli Eğitim, Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve Eşitsizliklerin Azaltılması Faaliyetleri

Bandırma Engelsiz Yaşam Merkezi: 2017 yılında, özellikle ilk başta otizmli ve öğrenme engeli olan çocuklara eğitim merkezi olarak kurulmuştur. Daha sonrasında her yaşta öğrenci almışlardır. Sadece otizm değil her türlü sorunu olan bireylere temel eğitimden kültür eğitimlerine kadar çalışmalar yapılmaktadır (BBB, 2022).

Altıeylül Engelsiz Yaşam Merkezi: 2023 yılında belirli engelleri bulunan insanları topluma kazandırmak, eğitim kursları vererek ihtiyaçlarını karşılamak ve istihdamlarını sağlamak amacı ile yapılmış bir projedir (BBB, 2024).

ADEM: Aile Destek Merkezi, BBB desteğiyle aile içi psikolojiyi ve aile bireyleri arasındaki iletişimi güçlendirmek, sorunları çözmek amacıyla kurulmuş bir yapıdır. Merkezde psikolog, sosyal hizmet uzmanı ve çocuk gelişim uzmanı bulunmaktadır. Bu kapsamda merkez, hem kadınlar hem de çocuklar için psikolojik destek sağlamayı amaçlamaktadır (BBB, 2022).

4.4. Temiz Su ve Sanitasyon Faaliyetleri

BBB bünyesinde toplamda 31 Atıksu Arıtma Tesisi bulunmaktadır. Bu tesisler sudaki yabancı maddelerin ayrıştırılarak tekrar kullanımı ve akarsuların daha temiz kalmasını sağlamaktadır. Atıksu

tesisi sayıları aşağıdaki tablo 2'deki gibidir (BASKİ, n.d.). BBB'de, İçmesuyu Arıtma Merkezleri toplamda 9 adettir. Aşağıdaki tablo 3'te sayıları ve yerleri verilmektedir (BASKİ, n.d.).

Tablo 2. Atıksu Tesisleri (BASKİ, n.d.)

Yeri	Sayısı
Ayvalık	3
Balya	1
Balıkesir Merkez	1
Burhaniye	2
Bigadiç	1
Dursunbey	1
Edremit	3
Erdek	1
Gökçeyazı	1
Gömeç	2
Gönen	1
Havran	2
İvrindi	3
Manyas	2
Marmara	4
Savaştepe	1
Sındırgı	1
Susurluk	1

Tablo 3. İçmesuyu Tesisleri (BASKİ, n.d.)

Yeri	Balıkesir Merkez	Bandırma	Ekinlik	Erdek	Gönen	Marmara Avşa	Susurluk
Sayısı	1	1	1	1	1	1	3

4.5. Erişilebilir ve Temiz Enerji Faaliyetleri

Çöpten Elektrik Üretimi: 2021 yılında Balıkesir Büyükşehir Belediyesi (BBB) ve Landfill şirketinin ortak projesi olan Katı Atık Entegre Tesisi, organik maddelerin kompost edilmesiyle ortaya çıkan metan gazını enerjiye dönüştürmeyi hedeflemektedir. Bu sayede fosil yakıtların kullanımını azaltmayı ve atıkların sürdürülebilir bir şekilde yönetilmesini sağlamayı hedeflemektedir (BBB, 2022).

Güneş Enerji Sistemleri Projeleri (GES): 2023 yılında BBB'nin Çayırhisar Yerleşkesinde 900 KWE gücünde güneş panelleri kurmuştur. Bu paneller ile hem yerleşkenin hem de ortalama 800 hanenin elektrik ihtiyacı karşılanması hedeflenmiştir. 2024 yılında Avlu Kongre merkezine kurulan, GES sistemi ile Avlu Kongre merkezinin elektrik ihtiyacı giderilmesi hedeflenmiştir (BBB, 2024). 2020 yılında Karizma Pazar yeri çatısına yapılan, GES ile 2.800 ailenin aylık elektrik ihtiyacını giderilmesi hedeflenmiştir (BBB, 2024).

4.6. İnsana Yakışır Ekonomik Büyüme Faaliyetleri

NE10: "Şehir Araştırmaları ve Teknoloji Merkezi" ile BBB ile kentte istihdamı, girişimciliği ve

teknolojiyi geliştirme birleşim noktası olmuştur. İçerisinde 4 ayrı birimi vardır.” İstihdam Birimi”, “Kent Araştırma Ve Proje Birimi”, “Girişimcilik Birimi” ve “Genç Teknoloji birimi” (NE10, n.d.). İstihdam birimi, kendi içerisinde testler yaparak hem belediye bünyesinde hem de özel şirketler bünyesinde istihdam yapma amacıyla İŞKUR hizmet noktası olarak görev görmektedir. Kent Araştırma ve Proje Birimi, kentin ihtiyacı olan hizmetleri sahadan öğrenerek yapılacak ve yapılmış olan projeleri rapor halinde hazırlama görevine sahiptir. Ayrıca gelen projeleri inceler ve projelendirme işlemlerini gerçekleştirmektedir. Girişimcilik birimi, girişimcilik desteklemek için ulusal ve uluslararası programlar düzenlerler. Girişimcilik projelerini destekleme ve bu konuyla alakalı eğitimler vermektedirler Teknoloji birimi, gençlere öncelikle gençler olmak üzere teknoloji merkezli etkinlikler düzenleme ve temel düzeyde yazılım ve tasarım eğimleri de düzenlemektedir. Genel itibariyle kentteki ihtiyaçları belirleyip raporlayan ve bunları akıllı çözümler bulunmasına katkı sağlayan, girişimciliği destekleyen ve istihdamı destekleyen bir BBB projesidir (NE10, n.d.).

BALMEK: 2015 yılından kurulan “Balıkesir Büyükşehir Meslek Edindirme Kursları” projesi, tüm vatandaşların eğitim kursları ile istihdam edilebilme maksadıyla birçok alanda ücretsiz kurslar verilmektedir (BALMEK, n.d.).

4.7. Sanayi ve Yenilikçi Altyapı Faaliyetleri

MESTEM: BBB öncülüğünde “Mesleki ve Teknik Eğitim Merkezi” GMKA, Balıkesir Organize Sanayi Bölgesi Müdürlüğü iş birliği ile kurulmuştur. Bu projedeki amaç organize sanayideki ihtiyaç duyulan bölümlerin eğitimini vererek doğrudan istihdam sağlanması hedeflenmiştir (Güney Marmara Kalkınma Ajansı, n.d.).

Sındırgı Doğal Boya ve Tekstil İnovasyon Merkezi: 2023 yılında başlatılan Proje, GMKA’nın SOGEP programı ile Sındırgı İlçesinde kadınları destekleyip ekonomik olarak kalkınması amacıyla yürütülen bir projedir. Başta Sındırgı Belediyesi, BBB ve GMKA işbirliği ile oluşturulmuştur. Projenin amacı, kadın istihdamını sağlayarak doğal ve sağlıklı ürünler ortaya çıkartmaktır (GMKA, n.d.).

Sındırgı Sebze-Meyve Kurutma Merkezi: 2020 yılında başlatılan projede, Sındırgı Belediyesi, BBB ve GMKA ile iş birliği yapmıştır. Kadın istihdamını artırmak ve doğal üretim süreci yaratmak amacıyla SOGEP kapsamında kurulmuştur. Bu kurutma merkezinde, getirilen meyve ve sebzeleri jeotermal sistemleriyle kurutulması ve az enerji ile üretim sağlanması hedeflenmiştir. Hem de kadınları iş dünyasında desteklenmesi hedeflenmiştir (GMKA, n.d.).

4.8. Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar Faaliyetleri

BALTOK: Balıkesir’de şehrin doğasını bozmadan düzenlemeler yapmaktadır. Çevresel düzenlemeler, toplu konut inşası, BBB’nin öngördüğü yerlerde çevreci bir yaklaşımla tamamlama gibi çalışmaları vardır. BBB iştiraklerinden biridir (BALTOK, n.d.).

BALBUCKS: 2023 yılında kurulan BALBUCKS, sosyal belediyeciliğin bir örneğidir. İnsan hayatının refahını artırma ve şehrin marka değerini yükseltmek için önceliği gençler sonrasında tüm vatandaşları kapsadığı kahve dükkânıdır (BALBUCKS, n.d.).

Avlu Alışveriş ve Yaşam Merkezi: BBB’nin vatandaşlarına ulaşılabilir yeşil alan çalışmalarından biridir. Birçok faktörü içinde bulundurmaktadır. Yapay gölet, yeşillik alanları, kültür sanat merkezleri ve spor alanları gibi yapıların bir arada olmasını sağlamıştır.

Açık Veri Portalı: 2020 yılında açılan bu portal ile birlikte şehirdeki 53 veriyi izleme olanağına sahiptir. İçerisinde çevre, ulaşım, yaşam, demografik yapı, kırsal ve belediyecilikle alakalı veriler bulunmaktadır (Açık Ver Portalı, n.d.).

4.9. İklim Değişikliği ve Sorumlu Tüketim Faaliyetleri

Sıfır Atık Tırı: 2024 yılında öncelikle iklim değişikliği, SKA ve sıfır atık konularında bilincin artması

amacı ile bu tır projesi yapılmıştır. Bu tır ilçeleri, okulları gezerek bilinçlendirme çalışmaları ve etkinlikleri düzenlemektedir (BBB, 2024).

Sıfır Atık Caddeleri: Altieylül, Karesi, Balya, Erdek, Dursunbey ve Edremit'te mobil atık getirme merkezleri yerleştirilmiş bu sayede geri dönüştürülebilir maddelerin toplanması kolaylaştırılmıştır. Bununla beraber de ilçelerde bilinçlendirme çalışmaları yapılmıştır (BBB, 2024).

Tarlada Sıfır Atık: 2022 yılında bu proje ile Gönen'de bulunan Hasanbey Kalkınma Kooperatifi ile yürütülen projede 500 kg zirai ambalaj, sera örtüsü ve sulama borusu ve diğer atıkları toplayan kadın çiftçilere kuzu verilmiştir. Sadece gönen değil Altieylül, Balya ve İvrindi ilçelerindeki bazı mahallelerde bu proje hayata geçirilmiş ve daha fazla da yaygınlaştırılmak istenmektedir (BBB, 2024).

Atık İlaçların Toplanması: 2020 yılında başlanılan projenin amacı, ilaçların uygun şekilde bertarafı hedeflenmiştir. Bu proje ile merkez ve ilçelerdeki vatandaşlardan 12271 kg atık ilaç toplanıp bertaraf edilmiştir (BBB, 2021).

Atık Pil Toplanması Projesi: Proje kapsamında atık pilleri toplama konusunda teşvik amaçlı belli sayıda toplanan pil sayısına hediye verilmesi ile bu konuda farkındalık oluşturulmak hedeflenmiştir (http-13). Mutfakta Sıfır Atık: 2023 yılında Türk Kızılay'ı ile ortak yürütülen projede aşırı tüketim ve israfın öne geçilerek bilinçlendirme ve farkındalık kazandırmak hedeflenmiştir. Bu kapsamda gönüllü katılımcılara kompost yapımı ile ilgili eğitimler verilmiş ve donanım sağlanmıştır (BBB, 2024).

A(r)tık Yok Projesi: 2021 yılında uygulanan proje ile İl Milli Eğitim Müdürlüğü yürütülen bu projede çevre ve atık konusunda tek çatı altında çalışıp daha fazla öğrenciye ulaşmak ve farkındalık yaratmak istenilmiştir. Bu kapsamda 73 adet gönüllü öğretmenler ile bu eğitimi etkinlik ve oyunlar üzerinden proje kapsamında yürütülmüştür (BBB, 2023).

Bir Fikrim Var: Bu proje BBB, Kent Konseyi ve Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından işbirliği ile uygulanmaya koyulmuştur. Doğal çevreyi koruma ve iklim değişikliği kapsamını içermektedir (BBB, 2024).

Ayrıca Balıkesir'e ait birçok yiyecek ve tekstil ürününü coğrafi işareti haline getirilmiş ve ürünlerin üretiminde destekler sağlanmıştır. Bu sayede de üreticinin sadece il içi değil il dışına hatta yurt dışına satışları için teşvik edilmiştir. Balya Tereyağı, Balıkesir Kuzu Kokoreç'i, Havran Siyah İnciri, Savaştepe Mihaliç Peyniri ve Balıkesir Manda Kaymağı tescillenmiş ürünlerdir (BBB, 2024).

4.10. Sudaki Yaşam ve Karasal Yaşam Faaliyetleri

Hayalet Ağı Temizliği Projesi: 2020 yılında başlatılan bu proje kapsamında deniz içinde balık avlanırken kopan ve kaybolan ağların canlı yaşamına zarar vermesidir. BBB bu kapsamda Marmara ve Ege Deniz'lerindeki bu kirliliği bitirmek için bölgelerin belirli yerlerinde dalış yaparak temizlik yapmıştır. Bu kapsamda 3 yılda toplamda 750 bin metre kare hayalet ağ denizden toplanmıştır (BBB, 2023).

Bal Ormanı Projesi: 2023 yılında toplamda 7 kurum ile iş birliği içinde yapılmaya başlanılan projede, BAÇEM desteği ile Kaz Dağlarına büyük bir tesis kurulması planlanmaktadır. Bu proje ile kaz dağlarında bal üretip aynı şekilde eğitim merkezi haline getirilmesi hedeflenmiştir. Üretilen balların da öncelikle Balıkesir de sonra da ülkede uygun fiyata doğal bal üretimi sağlanması ayrıca arıcılıkla geçinen kişilere destek vermek hedeflenmiştir. Ayrıca Kaz dağlarındaki biyoçeşitliliği korumak adına atılmış adımdır (BBB, 2024).

Su Kaynaklarının Balıklandırma Projesi: 2018 yılında başlanılan proje BBB tarafından 13 ilçedeki atıl durumdaki su kaynaklarına sazan balığı yavrusu salınarak ekosistemin canlılığının devam edilmesi amaçlanmıştır (BBB, 2022).

4.11. Barış, Adalet ve Güçlü Kurumlar ve Amaçlar İçin Ortaklıklar Faaliyetleri

Dünya Habitat Günü: 2022 yılında 110 ülkeden 200 kişinin üstünde bir katılımı yapılan program, 7 dilde canlı yayınlanmıştır. Program “Kimseyi ve Hiçbir Yeri Arkada Bırakma” teması altında gerçekleştirilmiştir. Birçok üst düzey yöneticinin katıldığı program, birçok etkinlikle tamamlanmıştır. SKA üzerinde durulmuş ve bunları yaygınlaştırmak gerektiğinin üzerinde durulmuştur (BBB, 2022).

Yapılan Etkinlikler: “Dünya Sıfır Atık Günü”, “İklimе Dirençli Balıkesir Çalıştayı”, “TUİK Sıfır Atık Günü”, “Atıksız Ada Ekinlik Projesi Etkinliği” ve “Kentlerde Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinin Yerelleştirilmesi Konferansı” (BBB, 2024).

Bu etkinliklerin ikisi önemlidir. Birincisi “Kentlerde Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinin Yerelleştirilmesi Konferansı” sebebi ise birçok devletten katılım sağlanmış ve SKA amaçlarının nasıl yerelleştirmek gerektiği birçok paydaşın sunumları ve konuşmalarıyla anlatılmıştır (BBB, 2024). Bu konferans sonrası “Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri Şehirler Ağı Türkiye Ofisi” açılmıştır (BBB, 2023).

İkincisi, 2023 yılında “İklimе Dirençli Balıkesir Çalıştayı” bu programda gerek özel sektör gerek kamu sektöründen birçok temsilci katılmış ve Balıkesir’in nasıl bir dirençli şehir olabileceği, MBB ve TBB’den gelen katılımcıların konuşmalarıyla anlatılmıştır. Konuşmalar sonrası atölye çalışmaları yapılarak bunlar pekiştirilmiştir (BBB, 2024).

2024 yılının Mart ayında yapılan yerel seçimle birlikte BBB yönetimi değişmiştir. Bu değişimin ardından SKA adına gerçekleştirilen ilk önemli faaliyet Dönüşüm Kongresi olmuştur. 30-31 Mayıs tarihlerinde düzenlenen kongrede, 11 ayrı oturumda 11 farklı başlık ele alınmıştır. Dönüşüm Kongresi’nin ana amacı, şehirlerin sürdürülebilir kalkınmasını sağlamak ve bu süreçte ortaya çıkan zorluklara yenilikçi çözümler üretmektir. Kongrede, şehirlerin dönüşüm ihtiyaçları çeşitli alanlarda ele alınmış ve bu konular, uzman profesörler ve deneyimli uzmanlar tarafından tartışılmıştır. Kongre, bilgi ve deneyim paylaşımını teşvik ederek, kentlerin daha dirençli, yaratıcı, sürdürülebilir ve ekonomik olarak güçlü hale gelmesini amaçlamaktadır. Özellikle afet yönetimi, kentsel planlama, tarım ve kırsal kalkınma, turizmin kent gelişimindeki rolü ve iş dünyasının katkıları gibi konulara odaklanılmıştır. Bu sayede, şehirlerin geleceğe daha sağlam ve güvenli adımlarla ilerlemesi hedeflenmiştir (BBB, 2024).

SONUÇ:

Sürdürülebilir kalkınma kavramı, önce bilim insanlarının yazılarıyla önem kazanmış, ardından devletler ve uluslararası örgütlerin gündemine girmiştir. Roma Kulübü’nde başlayan bu serüven, BM’in sürdürülebilir kalkınmayı ana vizyonu haline getirmesi ve 2030 Gündem’ini oluşturmasına kadar gelmiştir.

Birleşmiş Milletler, kendi kaynaklarını sürdürülebilir kalkınma için seferber etmiştir; ancak bu yeterli olmadığı anlaşılmıştır. Bu noktada devletlere, özellikle de yerel yönetimlere önemli bir misyon yüklenmiştir. Türkiye’de, bu misyon politikalara Beşinci 5 Yıllık Kalkınma Planı ile çevre konusu üzerinden başlayıp Yedinci 5 Yıllık Kalkınma Planı ile BM hedeflerini kendi stratejik planlarına entegre etmeye başlamış ve On İkinci 5 Yıllık Kalkınma Planı da dahil olmak üzere bu hedefleri benimsemiştir. Balıkesir Büyükşehir Belediyesi’nin (BBB) 2022-2024 stratejik planı, 2015-2023 yılları arasındaki faaliyet raporları, 2022-2024 yılları arasındaki meclis kararları ve 2024 yılında ulaştığımız kurumsal internet siteleri incelenerek, sürdürülebilir kalkınma hedeflerini (SKA) yerelleştirme konusundaki faaliyetleri farkındalık, planlama ve paydaşlar kapsamında ve SKA kapsamındaki faaliyetleri incelenmiştir. Yapılan incelemeler sonucunda Balıkesir Büyükşehir Belediyesi’nin yerelleştirme konusundaki faaliyetleri şunlardır:

- Farkındalık: BBB, “A(r)tık Yok”, “Sıfır Atık Caddeleri”, “Sıfır Atık Tırı” ve “SKA Eğitim Havuzu” projeleri gibi eğitimler düzenlemiştir. “Kentlerde Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinin Yerelleştirmesinin Gelişmesi Konferansı”, Dönüşüm Kongresi, Atıksız Ada Ekinlik Projesi Etkinliği ve İklimе Dirençli Balıkesir Çalıştayı gibi konferanslar, kongreler ve çalıştaylar düzenleyerek toplumda

sürdürülebilir kalkınma bilincini artırmak istenmiştir.

- Planlama: BBB, 2022-2024 Revize Stratejik Planı'nda stratejik alanlarını SKA'ları ile ilişkilendirmiş ve stratejik hedeflerinde sürdürülebilirliğe yer vermiştir.
- Paydaşlar: Avrupa Birliği'nin Katılım Öncesi Yardım Aracı (IPA) ile proje gerçekleştirmiştir. Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Orta Doğu ve Batı Asya Bölge Teşkilatı (UCLG-MEWA), Marmara Belediyeler Birliği ve Türkiye Belediyeler Birliğine üye olmuştur. Kızılay ile Mutfakta Sıfır Atık ve Türkiye Eğitim Vakfı ile Okutan Balıkesir Projesi gerçekleştirmiştir. 20 ilçe belediyesi ile Haşereye karşı mücadele protokolü imzalanmıştır. SS. Gönen Merkez Tuzakçı Hasanbey Tarımsal Kalkınma Kooperatifi ile "Tarlada Sıfır Atık Projesi", Güney Marmara Kalkınma Ajansı'nın "Sosyal Gelişmeyi Destekleme Projesi(SOGEP)" ile "Doğal Kök Boya ve İnovasyon Merkezi Projesi" gerçekleştirmiştir. BBB, paydaş projeler geliştirerek paydaş yönetimine önem vermiştir.

BBB'nin çevre dostu projeler kapsamında, "Hayalet Ağı Temizliği Projesi", "Bal Ormanı Projesi", "Su Kaynaklarının Balıklandırma Projesi" ve "Hava Kalitesi İyileştirme Projesi" yapılmıştır. Su sanitasyonu kapsamında, 31 adet atık su arıtma tesisi ve 9 adet içme suyu arıtma tesisi kurulmuştur.

BBB, sürdürülebilir kalkınma hedefleri kapsamında istihdam oluşturma, yönetme ve yönlendirme faaliyetlerinde önemli projelere imza atmıştır. Bu projelerden bazıları "Ne10 Şehir Araştırmaları ve Teknoloji Merkezi", "BALMEK", "Mesleki ve Teknik Eğitim Merkezi", "Sebze-Meyve Kurutma Merkezi" ve FIRINTAŞ'tır.

Kırsal kalkınma kapsamında bir dizi önemli projeyi hayata geçirerek, bölgenin tarımsal ve hayvancılık potansiyelini geliştirme yönünde önemli adımlar atmıştır. Bu projeler, kırsal ekonomiyi canlandırmayı, çiftçilerin ve üreticilerin gelirlerini artırmayı ve sürdürülebilir tarım uygulamalarını teşvik etmeyi amaçlamaktadır. Öne çıkan projeler şunlardır: "Küçükbaş Hayvancılığı Destekleme Projesi", "Balıkesir Büyükşehir Belediyesi Çiftçi Eğitim Merkezi", "Ata Tohumu Projesi" ve "Edremit Tarıma Dayalı İhtisas Sera (Süs Bitkileri) Organize Sanayi Bölgesi".

Temiz enerji kapsamında, Çöpten Elektrik Üretimi ve Güneş Enerji Sistemleri Projeleri hayata geçirilmiştir. Balıkesir Büyükşehir Belediyesi, sürdürülebilir kalkınma hedeflerini yerel düzeyde hayata geçirme konusunda sadece hedefleri gerçekleştirmeye yönelik olmasa da bölgenin avantajlarını kullanarak kalkınmaya yönelik faaliyetleri tespit olduğu edilmiştir. İlerleyen süreçlerde içinde bulunduğumuz bilgi çağının sunduğu imkanlar kullanılarak dönüştürebilen, sürdürülebilir teknolojik alternatiflerle adapte bir yerel çalışmanın olması beklenmektedir. Ayrıca belediye, temiz enerji projeleri, çevre dostu girişimler, istihdam sağlamaya yönelik faaliyetler ve farkındalık artırma projeleri ile Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SKA) doğrultusunda önemli adımlar atmıştır. Bu çabalar, yerel düzeyde sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşılmasında kayda değer ilerlemeler sağlamış ve Balıkesir'in daha yaşanabilir bir şehir olmasına katkıda bulunmuştur. Çalışma yerelde yapılan hizmetlerin sürdürülebilir kalkınma hedefleri ile ilintisini saptayarak kalkınma hedeflerine göre sınıflandırma yapmayı hedeflemiştir. Dolayısı ile yerelde mevcut bilgileri hedefler doğrultusunda somutlaştırma amacı taşıdığı için çalışmaların sürdürülebilirliğe katkısını tespit etme ve ölçme konusunda kısıtlıdır. Gelecek çalışmalarda elde edilen veriler ışığında disiplinler arası çalışmalar yapılarak veriye dayalı bilgiler elde edilmesi de sürdürülebilirlik açısından önem arz etmektedir.

Etik Standart ile Uyumluluk

Çıkar Çatışması: [TR] Yazarlar arasında ve diğer üçüncü şahıs ve kurumlarla herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Etik Kurul İzni: Bu makede etik kurul iznine gerek yoktur, buna ilişkin ıslak imzalı etik kurul kararı gerekmediğine ilişkin onam formu sistem üzerindeki makale süreci dosyalarına eklenmiştir

Finansal Destek: Araştırmanın yapılmasında herhangi bir finansal destek alınmamıştır.

KAYNAKÇA:

- Alpagut, B. (1997). Doğal Çevre ve İnsanın Evrimi. R. Keleş İçinde, *İnsan, Çevre, Toplum* (s. 19-113). Ankara: İmge Kitapevi Yayınları.
- Arar, A. A. (2002). Yerel Gündem 21. *TC. Dışişleri Bakanlığı Uluslararası Ekonomik Sorunlar Dergisi*, (6),14-22
- Balıkesir Büyükşehir Belediyesi (2021). *Balıkesir Büyükşehir Belediyesi Stratejik Plan (2022-2024)*. Balıkesir Büyükşehir Belediyesi. <https://www.balikesir.bel.tr> / erişim tarihi:27.11.2023.
- Balıkesir Büyükşehir Belediyesi (2021). *Faaliyet Raporu*. Balıkesir: Büyükşehir Belediyesi. <https://www.balikesir.bel.tr>/ erişim tarihi: 23.06.2024
- Balıkesir Büyükşehir Belediyesi (2022). *Faaliyet Raporu*. Balıkesir: Büyükşehir Belediyesi. <https://www.balikesir.bel.tr>/ erişim tarihi: 23.06.2024
- Balıkesir Büyükşehir Belediyesi (2023). *Faaliyet Raporu*. Balıkesir: Büyükşehir Belediyesi. <https://www.balikesir.bel.tr>/ erişim tarihi: 23.06.2024
- Balıkesir Büyükşehir Belediyesi (2024). *Faaliyet Raporu*. Balıkesir: Büyükşehir Belediyesi. <https://www.balikesir.bel.tr>/ erişim tarihi: 23.06.2024
- Biermann, F., Kanie, N., and Kim, R. E. (2017). Global Governance by Goal-setting: The Novel approach of the UN Sustainable Development Goals. *Current Opinion in Environmental Sustainability*, 26, 26-31.
- Bozlağan, R. (2010). Sürdürülebilir Gelişme Düşüncesinin Tarihsel Arka Planı. *Journal of Social Policy Conferences*, (50), 1011-1028.
- Connelly, J., Smith, G., Benson, D., and Saunders, C. (2012). *Politics and the Environment from Theory to Practice*. Abingdon: Routledge.
- Eşkinat, R. (2016). Binyıl Kalkınma Hedeflerinden Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerine. *Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2(3), 267-282.
- Fudge, S., Peters, M., and Woodman, B. (2016). Local Authorities as Niche Actors: The Case of Energy Governance in the UK. *Environmental Innovation and Societal Transitions*, 18, 1-17.
- Kula, E. (1998). *History of Environmental Economic Thought*. London: Routledge.
- Marmara Belediyeler Birliği. (2022). *Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarının Yerelleşmesi: Marmara Bölgesi Örneği*. İstanbul: Marmara Belediyeler Birliği Kültür Yayınları.
- Özmehmet, E. (2008). Dünyada ve Türkiye Sürdürülebilir Kalkınma Yaklaşımları. *Yaşar Üniversitesi E-Dergisi*, 3(12), 1853-1876. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/179214> (Erişim Tarihi:17.05.2024).
- Pointing, C. (2008). *Dünyanın Yeşil Tarihi Çevre ve Büyük Uygarlıkların Çöküşü*. (A. Başçı, Çev.) İstanbul: Sabancı Üniversitesi Yayınları.
- Şen, H., Kaya, A., ve Alparşlan, B. (2018). Sürdürülebilirlik Üzerine Tarihsel ve Güncel Bir Perspektif. *Ekonomik Yaklaşım Dergisi*, 29(107), 1-47
- Yeni, O. (2014). Sürdürülebilirlik ve Sürdürülebilir Kalkınma: Bir Yazın Taraması. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 16(3), 181-208
- <https://www.gmka.gov.tr/balikesir-organize-sanayi-bolgesi-mesleki-ve-teknik-egitim-merkezi> (Erişim Tarihi:

18.05.2024).

http://www.sp.gov.tr/upload/xSpKutuphane/files/2nABM+Belediyeler_Icin_Stratej_Planlama_Rehberi.pdf
(Erişim Tarihi: 04.05.2024).

<https://www.kureselamaclar.org/> (Erişim Tarihi:10.04.2024)

<https://nip.tuik.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 29.04.2024)

<https://www.balikesir.bel.tr/haber-detay?id=3971> (Erişim Tarihi: 29.04.2024)

https://www.balsu.gov.tr/index.php?icmesuyu_tesisleri=0&sid=60 (Erişim Tarihi: 04.05.2024)

https://www.balsu.gov.tr/index.php?atiksu_tesisleri=0&sid=60 (Erişim Tarihi: 04.05.2024)

<https://www.sindirgi.bel.tr/public/one-cikan-haberler/610> (Erişim Tarihi: 04.05.2024)

<https://www.baltok.com.tr/hakkimizda.html> (Erişim Tarihi: 18.05.2024)

<https://acikveri.balikesir.bel.tr/Veriler?sayfa=1> (Erişim Tarihi:18.05.2024)

<https://www.balikesir.bel.tr/haber-detay?id=3971> (Erişim Tarihi:18.05.2024)

<https://www.balikesir.bel.tr/haber-detay?id=3296> (Erişim Tarihi:18.05.2024)

<https://www.balikesir.bel.tr/haber-detay?id=4276> (Erişim Tarihi:12.06.2024)

<https://www.balmek.com/> (Erişim Tarihi:04.05.2024)

<https://ne10balikesir.com/> (Erişim Tarihi:04.05.2024)

EXTENDED SUMMARY

Research Problem:

The transition to a production-based society and the industrial revolution have harmed the environment, depleted natural resources, and increased income inequality. To address these issues, the concept of sustainability has been adopted, and the United Nations has set various targets. In Türkiye, municipalities have been given the responsibility to achieve these goals. This study outlines the efforts of Balıkesir Metropolitan Municipality and its district municipalities in working toward these objectives.

Literature Review:

A study by the Union of Marmara Municipalities (2022) measured the awareness of the existing SDGs among municipalities in the Marmara region. Masuda, Kawakubo, Okitasari, and Morita (2022) evaluated local governments in Japan using four different metrics across 18 cases. Çelikyay (2020) examined how cities in Türkiye can implement sustainable development. Okitasari, Prabowo, and Santono (2020) studied Indonesia's case in the context of multi-stakeholder partnerships.

Methodology:

This is a qualitative study utilizing document analysis. Primary and secondary sources were used, including books, journal articles, the Balıkesir Metropolitan Municipality's 2022-2024 Strategic Plan, annual reports from 2015-2023, parliamentary decisions between 2015-2023, and official websites of Balıkesir Metropolitan Municipality and its districts in 2024. The data, plans, and reports were

analyzed using content analysis to reveal the study's findings.

Results and Conclusions:

The concept of sustainable development first gained attention through scientific writings and later became a priority for states and international organizations. This journey, which began with the Club of Rome, led to the UN making sustainable development its central vision and establishing the 2030 Agenda.

While the United Nations has allocated resources for sustainable development, it became clear that this alone was insufficient. At this point, states, particularly local governments, took on a crucial role. In Türkiye, this mission began with the Fifth Five-Year Development Plan, which introduced environmental considerations. The Seventh Five-Year Development Plan integrated the UN goals into strategic planning, continuing through the Twelfth Five-Year Development Plan.

This study examines the Balıkesir Metropolitan Municipality's (BBB) 2022-2024 strategic plan, annual reports (2015-2023), parliamentary decisions (2022-2024), and information accessed from municipal websites in 2024. The activities related to localizing the SDGs in terms of awareness, planning, and stakeholder involvement are analyzed. Key activities include:

- **Awareness:** BBB organized initiatives such as the "No A(r)tık," "Zero Waste Streets," "Zero Waste Truck," and "SDG Trainer Pool" projects. It hosted events like the "Conference on Advancing Localization of SDGs in Cities," the Transformation Congress, the Waste-Free Island Project, and the Climate Resilient Balıkesir Workshop to raise public awareness on sustainable development.
- **Planning:** The 2022-2024 Revised Strategic Plan links strategic goals with SDGs, embedding sustainability into the municipality's objectives.
- **Stakeholders:** Several projects were undertaken with the EU's Instrument for Pre-Accession Assistance (IPA), and BBB became a member of various international and national organizations, including UCLG-MEWA, the Union of Marmara Municipalities, and the Union of Municipalities of Türkiye. Projects like the "Zero Waste in the Kitchen" in partnership with the Red Crescent and the "Okutan Balıkesir Project" with the Education Foundation of Türkiye were implemented. BBB also signed protocols with 20 district municipalities to combat pests and collaborated with the SS. Gönen Merkez Tuzakçı Hasanbey Agricultural Development Cooperative on the "Zero Waste in the Field Project," along with the South Marmara Development Agency on the "Social Development Support Project (SOGEP)" and the Natural Root Dye and Innovation Center Project.

BBB has implemented several environmentally friendly initiatives, including the "Ghost Net Cleaning Project," "Honey Forest Project," "Water Resources Fishery Project," and "Air Quality Improvement Project." In terms of water sanitation, 31 wastewater treatment plants and 9 drinking water treatment plants were established.

The municipality has also made notable contributions to employment creation and management within the scope of the SDGs. Significant projects include the "Ne10 City Research and Technology Center," "BALMEK," the Vocational and Technical Training Center, the Vegetable-Fruit Drying Center, and FIRINTAŞ.

In rural development, BBB has launched key projects to enhance agricultural and livestock production in the region. These initiatives aim to boost the rural economy, increase farmer incomes, and promote sustainable agricultural practices. Key projects include the "Small Cattle Breeding Support Project," the "Balıkesir Metropolitan Municipality Farmer Training Center," the "Ancestor Seed Project," and the "Edremit Agriculture-Based Specialized Greenhouse (Ornamental Plants) Organized Industrial Zone."

In clean energy, the municipality has carried out projects on electricity generation from waste and solar energy systems.

In conclusion, Balıkesir Metropolitan Municipality's efforts offer a strong example of how local governments can realize SDGs. Through clean energy projects, environmentally friendly initiatives, employment programs, and awareness campaigns, BBB has made substantial progress in achieving the SDGs locally, contributing to making Balıkesir a more sustainable and livable city.